

גיטין סח-א

עניין: פסוק לי פסוק

רמב"ם ע"ז פ"א

ה' מי שאמר דירה זו שבניתי סימן טוב היתה עלי. אשה זו שנשאתי ובהמה זו שקניתי מבורכת היתה מעת שקניתי עשרתי. וכן השואל לתינוק אי זה פסוק אתה לומר אם אמר לו פסוק מן הברכות ישמח ויאמר זה סימן טוב *כל אלו וכיוצא בהן מותר [7]הואיל ולא כיון מעשיו ולא נמנע מלעשות אלא עשה זה הרי זה מותר. א"ל אף זאת שאמרו בית מנין ואשה אע"פ שאין נחש יס סימן לא אמרו

מאירי סנהדרין סח.

גדולי המחברים³⁴¹ חולקין על שיטה זו לומר שכל נחש שאדם מניח לעצמו ועושה או נמנע על פיו לוקה, ולא הותר בבית תנוק ואשה אלא שיהא שמח בעצמו על כך או מצטער כך שיבקש על עצמו רחמים אבל לא עשה ולא נמנע מעשות על פיו. ולדבריו אליעזר ויונתן שלא כדין עשו. והוא שאמרו כל נחש וכו' כלומר שימנע מעשייתו על פי אותו הנחש. ואין הדברים נראין, ובכמה מקומות מצינו פסוק לי פסוקים והיו עושין או נמנעין³⁴² כמה שהעידו על ר' יוחנן בפרק גיד הנשה³⁴³, וברב ששת במסכת גיטין³⁴⁴, ובכמה מקומות. וכן אמרו בגיטין³⁴⁵ על רב עיליש שנשבה והורה לו צפצוף העוף שאם יברח יצליח³⁴⁶ ולא רצה לעשות כן על פי העורב. ויראה לי, מתוך שכל עניני העורב

הרי שאסרנו לנחש וכתבנו שכל הנמנע מעשייתו על פי הנחש או מכיון מלאכתו על פי אותו הנחש לוקה, מכל מקום יש דברים שמותרין והם שאינן דברים ידועים לכל אלא שהוא עושה אותם סימן לעצמו. הרי שקנה בית ומשעה שקנאה הגיעוהו פסידות רשאי למכרה, הגיעוהו מאותה שעה רווחים וברכות והוא צריך למכור על כל פנים ומנחש שלא למכור את הבית ומוכר משאר נכסיו על פי אותו הנחש מותר, וכן נשא אשה ורוצה לקיימה על דרך זה אעפ"י שהיה צריך לגרשה מצד אחר או ההפך, וכן הרוצה לעשות דבר ושאל לתינוק על פסוק שבפיו ונמנע מעשייתו על פיו כל זה מותר. כללו של דבר כל שהוא סימן שהוא מניחו לעצמו ואינו נחש קדום וכללי לכל, אעפ"י שעושה או נמנע מעשות על פי אותו הנחש הרי זה מותר³⁴⁸. וזהו נחש

כסף משנה ע"ז פ"א ה"ה

דבר עזר. אך קשה מדגרסין צ"פ מי שאלחו [ס"ח] דבר ששת נמנע מלעשות מעשה מפני שהתינוק אמר לו נטה לך על ימין או על שמאלך. ויש לומר דשאני התם שלא קמן על פסוק התינוק לזד אלא דנחש ליה רב חסדא ועוד דהוה חשידי עצדי ללא מעלו וכדאיתא התם דאמר איהו גופיה. זהו לדעת רבינו אבא קמ"ג כחז מלינו כמה גדולים שאמרו לינוקא פסוק לי פסוקין ועושים מעשה ע"פ הפסוק וחושבים זה

ענין נבואה עכ"ל, כלומר זה לא היה מן נחש אלא מין נבואה

חיד"א ברכי יוסף יו"ד סי' קעט

א. כתב מהריק"ש (בערך לחם) לעיל על דין ד', נ"ל דלכולי עלמא מותר לפתוח בתורה לראות הפסוק העולה, כי היא חיינו, וכמו שמצינו ביאשיה (יומא נב, ב) שעשה מעשה על שמצא ספר תורה גלול באותו פסוק, וכן עמא דבר. עכ"ל.

והנה אמרו בילקוט משלי סימן ר"ט (רמז תתקס), אם בקשת ליטול עצה מן התורה הוי נוטל, וכן ברוד הוא אומר (תהלים קיט, טו) בפקודך אשיחה. עכ"ל. ומשמע דליטול עצה מן התורה אפשר דבכלל הוי הא לפתוח בתורה לראות פסוק המזדמן⁵. ומצאתי בקונטרס כתיבת יד להרב מהר"ר אליהו הכהן ז"ל (בעל שבט מוסר וכו') שכתב וז"ל, קבלתי מרבותי, כשהיו רוצים לעשות איזה דבר והיו מסופקים אם לעשותו אם לאו, היו נוטלים חומש או ארבעה ועשרים, והיו פותחים אותו ורואים בראש הדף מה פסוק היה מוצא, וכפי מה שמראה היו עושים, ונמצא שהיו מתעצבים עם התורה כדת מה לעשות בכל עניניהם, וזה עצמו רומז מאמרם ז"ל ליטול עצה מן התורה, דמורה היתר לעשות כך, ואין זה בכלל משתמש בתורה. עכ"ל. ועוד אפשר דרז"ל הורו בזה דהגם שאמרו בספרי⁶ אין שואלים בגורלות, דכתיב (דברים יח, יג) תמים תהיה, כגון זו שרי. ודוק היטב⁷. ובענין

חיד"א שו"ת חיים שאל

ח"ב סי' לח

מ"א סי' קע"ט. אני בעניי כתבתי בשו"ר ברכה משם גדולים דמותר לפתוח בתורה לראות הפסוק העולה ע"ש. ואחר זמן ראיתי בספר מעשה רקח בתחילתו בחידושי הראשונים ושם נאמר משם הרמב"ם שאין ראוי לפתוח חומש על דרך גורלות הגוים וש"ץ שעשה זה אין לבטלו ממינויו ולא להכותו עכ"ל וכאשר ירדוף הקור"א יסבור שהוא נגד דברי הגדולים הנז'. אמנם נראה דמ"ש הרמב"ם הוא על ש"ץ שחזר על הבתים ועושה גורל לנשים והאנשים הנגשי"ם כדרך הגוי שמחזרין על הפתחים בדפין ועושין גורל ובמציאות זה כתב הרמב"ם שהוא אסור. ואולם הרוצה לימלך בתורה בינו לבין עצמו מותר. ודמי למאי דאמרינן בכמה דוכתי שהיו הראשונים אומרים לתנוק פסוק לי פסוק. והכי חזינן לרבנן קשישאי שפותחים הספר בצר להם כמו גורל

WHATSAPP

EMAIL

PODCAST

TORAHANYTIME

ALLDAF

DAFYOMI PORTAL

KOLHALASHON